

สาขาที่ 7 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 2 : หลักเกณฑ์ความรู้ ความสามารถและทักษะเฉพาะสาขา 100 คะแนน

1. ความรู้ที่จำเป็นในสาขาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ (10 คะแนน)

1.1 ความรู้ที่จำเป็นในสาขาที่คัดเลือก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ หน้าข้อความต่อไปนี้

- 1. เมื่อเจ็บป่วย การรักษาตนเองหรือการพึ่งแพทย์พื้นบ้านยังมีความสำคัญต่อคนไทย โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลสถานบริการของรัฐ
- 2. ยาสมุนไพรที่ปลอดภัย ปลอดภัย ทั่วพ้อ ๆ กับยาแผนปัจจุบันที่รู้จักกันดีอย่างแพร่หลาย ได้แก่ สมุนไพรฟ้าทะลายโจร
- 3. ข้อเสียของยาสมุนไพร คือ หมอโบราณหากไม่มีคุณธรรม มักจะผสมสเตียรอยด์ ทำให้เป็นโทษกับผู้ป่วยได้
- 4. สมุนไพรที่ใช้รักษาอาการแพ้ยาฆ่าแมลงจากการออกไปฉีดยาฆ่าแมลง คือ ใบรางจืดเถาต้มน้ำดื่ม
- 5. อาการท้องอืด ท้องเฟ้อในเด็กท่านสามารถนำใบกระเพราแดงต้มน้ำดื่มรักษาอาการได้
- 6. สมุนไพร ชุมเห็ดเทศ มะขามแขก ชี้เหล็ก แก้อาการท้องผูกใช่หรือไม่
- 7. ประโยชน์จากการประคบสมุนไพร คือ ช่วยให้เนื้อเยื่อพังผืดยืดตัวออก ลดอาการปวดบวม
- 8. วิธีการนวดที่ถูกต้อง ควรระวังการนวดบริเวณข่าหุ ไม่ควรนวดรุนแรง เพราะจะทำให้ต่อมน้ำเหลืองอักเสบ หรือปากเบี้ยวได้
- 9. การดื่มน้ำมาก ๆ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี การกินอาหารตามธาตุ กินอาหารที่ไม่แสลงกับโรค การนั่งสมาธิการฟังดนตรีเพราะ ๆ อยู่ในแสงสว่างที่สบายตา เป็นวิธีดูแลสุขภาพแบบวิถีธรรมชาติบำบัด
- 10. เมื่อลูกตัวร้อนจัด วิธีคลายความร้อนในตัวให้ลูกกระทำได้ก่อนไปพบหมอ คือ นำผ้าชุบน้ำเช็ดตัวให้ลูกเพื่อป้องกันการชัก

1.2 ความสามารถเฉพาะด้าน

- นวด
- สมุนไพร
- หมอพื้นบ้าน
- หมอแผนไทย

กรณีความสามารถเฉพาะด้านของแต่ละพื้นที่ที่เสนอเข้ารับการศึกษา ให้คณะกรรมการในพื้นที่เป็นผู้จัดทำแบบทดสอบความรู้ที่จำเป็นเฉพาะโรคที่เข้ารับการศึกษา

2. การปฏิบัติตัวของ อสม. ในส่งเสริมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ (10 คะแนน)

2.1 การปฏิบัติตัวเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับตนเองและสมาชิกในครอบครัว

- การตรวจสุขภาพประจำปี
 - ไม่ได้ตรวจ
 - ได้ตรวจ
- การมีโรคประจำตัว (โดยกำเนิด / การมีพฤติกรรมสุขภาพไม่ถูกต้อง)
 - ไม่มีโรคประจำตัว แสดงหลักฐาน
 - มีโรคประจำตัวระบุ
- การส่งเสริมสุขภาพ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....
- การป้องกันโรค
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....
- กิจกรรมที่ทำร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....

2.2 กิจกรรมในครอบครัว เพื่อการส่งเสริมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ

- กิจกรรมในครอบครัว
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....
- การผลิต / การปลูก
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....

3. ความสามารถของ อสม. ในการถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิคและการบริหารจัดการ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ (10 คะแนน)

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิค

- #### 3.1 กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้
● กลุ่มทั่วไป	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม
● กลุ่มผู้ป่วย	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม
● กลุ่มเสี่ยง	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม
● กลุ่มเด็กและเยาวชน	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม
● กลุ่มผู้ขาดโอกาส	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม
● กลุ่ม อสม. และผู้นำชุมชน	☐ ไม่ครอบคลุม	☐ ครอบคลุม

แผนการถ่ายทอดความรู้ที่เข้าถึงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

- ไม่มี มี ระบุ.....

3.2 สารที่ถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ

- การส่งเสริมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการ ระบุชื่อเรื่อง/สารที่ให้
- การป้องกันโรค/ภาวะแทรกซ้อนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....

- การฟื้นฟูสภาพในกลุ่มผู้ป่วยและผู้ด้อยโอกาส ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....
- บทบาทของประชาชนและพฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการระบุ.....

3.3 วิธีการและเครื่องมือในการถ่ายทอดรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

3.3.1 การมี/แสวงหาช่องทาง/วาระ/โอกาสในการถ่ายทอด

- ไม่มี/แสวงหาช่องทาง/วาระ/โอกาส ในการถ่ายทอด
- มี/แสวงหาช่องทาง/วาระ/โอกาส ในการถ่ายทอด

3.3.2 ใช้สื่อในการถ่ายทอด

- ไม่ใช้ประโยชน์จากสื่อชุมชน
- ใช้ประโยชน์จากสื่อชุมชน ระบุ
- ใช้สื่อต่างๆ ระบุ
- สื่อบุคคล/ภูมิปัญญา
- สื่อสิ่งพิมพ์
- สื่อ IT
- สื่อมวลชน
- สื่อประสม

ลักษณะวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

- การบอกกล่าวทั้งรายบุคคล/รายกลุ่ม
 - ไม่ใช่
 - ใช้ ระบุความถี่และจุดเด่นจุดด้อย.....
- ผ่านสื่อ/เทคโนโลยีในชุมชน
 - ไม่ใช่
 - ใช้ ระบุความถี่และจุดเด่นจุดด้อย.....
- เวทีประชุม/ประชาคม
 - ไม่ใช่
 - ใช้ ระบุความถี่และจุดเด่นจุดด้อย.....
- การจัดกิจกรรมรณรงค์ตามปฏิทินสาธารณสุข
 - ไม่ใช่
 - ใช้ ระบุความถี่และจุดเด่นจุดด้อย.....

ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์

- ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์
- ดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ดำเนินการเองโดยบทบาทหน้าที่ของชมรม ฯ

3.4 สร้างและพัฒนาศูนย์การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ของชุมชน

- ไม่ได้ดำเนินการ
- ดำเนินการระบุ.....

3.5 ประสิทธิภาพการถ่ายทอด

3.5.1 แสวงหาและใช้ข้อมูลทางวิชาการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในพื้นที่ เพื่อการถ่ายทอด

- ไม่ได้ดำเนินการ
- ดำเนินการระบุ.....

- 3.5.2 มีเพิ่มเอกสาร/ข้อมูล/สื่อ เพื่อการถ่ายทอด/ปรับให้เป็นปัจจุบัน
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.5.3 เป็นแกนนำ/สร้างพัฒนาทีมงานในการถ่ายทอด
 ไม่เป็นแกนนำ เป็น ระบุ.....
- 3.5.4 มีแผนการถ่ายทอด/ปฏิทินถ่ายทอด
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.5.5 ถ่ายทอดได้จับใจ / ทันทการณ์
 ไม่จับใจ/ทันทการณ์ จับใจ/ทันทการณ์
- 3.5.6 การถ่ายทอดเข้าถึงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย
 ไม่เข้าถึง เข้าถึง
- 3.5.7 สามารถผลักดันให้เป็นนโยบายสาธารณะและนโยบายของท้องถิ่น
 ไม่สามารถผลักดันเป็นนโยบาย สามารถผลักดันเป็นนโยบายได้

3.6 ประสิทธิภาพการถ่ายทอด

- 3.6.1 มีการทำงานเป็นทีม และเครือข่ายมีส่วนร่วม
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.6.2 มีการระดมทุน/งบประมาณ และบริหารจัดการที่ดี (มีแผน/มีกรรมการ/มีการประเมินผล)
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.6.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรชุมชน ให้การสนับสนุน
 ไม่ให้การสนับสนุน เพราะ ให้การสนับสนุน ระบุ
- 3.6.4 ชุมชนรับรู้สถานการณ์/ปัญหาของตนเอง
 ไม่มีการรับรู้ มีการรับรู้ ระบุ
- 3.6.5 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันดำเนินการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา
 ไม่มีส่วนร่วม มีส่วนร่วม ระบุ
- 3.6.6 มีการประเมินผล/สรุปบทเรียน ด้านการถ่ายทอด
 ไม่มี มี ระบุ.....

3.7 ได้รูปแบบการพัฒนาการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับพื้นที่/สถานการณ์/ปัญหา

- ไม่มี มี ระบุ.....

3.8 มีการขยายผลรูปแบบการถ่ายทอดสู่การสร้างพลังชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

- ไม่มี มี ระบุ.....

- 3.8.1 มีการสร้างมาตรการทางสังคมโดยชุมชน
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.8.2 ได้รับหรือมีการพัฒนาทักษะด้านการถ่ายทอดแก่ทีมงาน
 ไม่มี มี ระบุ.....
- 3.8.3 มีการผลิตสื่อชุมชน/ใช้สื่อชุมชน
 ไม่มี มี ระบุ.....

3.8.4 มีการประเมินผลสื่อชุมชน

ไม่มี

มี ระบุ.....

3.8.5 จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่อง

ไม่มี

มี ระบุ.....

4. ความสามารถในการด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ (20 คะแนน)

- ให้ระบุหรืออธิบายวิธีการที่จะทำให้ “ชุมชนมาเป็นเจ้าของเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ” ร่วมกันได้
- ให้ระบุหรือแสดงกระบวนการ วิธีการสร้างให้คนในชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ว่าการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพและการอนุรักษ์ฯ เกิดขึ้นได้อย่างไร บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีความเสี่ยงอย่างไร
- ให้ระบุหรือแสดงกระบวนการ วิธีการในการทำให้กลุ่มอื่นในชุมชน (มากกว่า อสม.) ได้เข้ามา ร่วมคิด ร่วมทำ เรื่องการแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพและสนับสนุน การดำเนินงานได้
- ให้ระบุหรือแสดงกระบวนการ วิธีการในการบรรจุเรื่องการแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสุขภาพเข้าสู่การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์กรภายนอก

5. กิจกรรมของ อสม. เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ (20 คะแนน)

5.1 สถานการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในหมู่บ้านและชุมชน (ประเมินความสอดคล้องระหว่าง ปัญหา กับกิจกรรมการแก้ไข้ปัญหา)

- สามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (มีข้อมูลและสถานการณ์สนับสนุน)

ไม่สามารถระบุปัญหาได้

ระบุปัญหาได้

- มีแผนงานโครงการแก้ไข้ปัญหา

ไม่มี

มี ระบุ

- การระดมทุนจากภายในและภายนอกหน่วยงานในการแก้ไข้ปัญหา

ไม่มี

มี ระบุ

- การใช้เทคโนโลยีชุมชน/ภูมิปัญญาภายนอกหน่วยงานในการแก้ไข้ปัญหา

ไม่มี

มี ระบุ

- กิจกรรมที่ดำเนินการที่เป็นรูปธรรมชัดเจนสามารถวัดผลได้

ไม่มี

มี ระบุ

- การประเมินผลการดำเนินงาน การเผยแพร่ความรู้/การจัดการความรู้

ไม่มี

มี

5.2 กิจกรรมที่ อสม. ทำเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ

- ระบุกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนพร้อมเอกสารอ้างอิงที่เป็นรูปธรรม

ไม่มี

มี ระบุ

- ระบุกิจกรรมในการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านสุขภาพ
 ไม่มี มี ระบุ
- ระบุกิจกรรมหรือวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับพฤติกรรมของประชาชนและสร้าง
จิตสำนึก ของประชาชนและชุมชน ตลอดจนบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านสุขภาพ
 ไม่มี มี ระบุ

5.3 กิจกรรมในการให้บริการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ ระบุ

.....

5.4 กิจกรรมในการพัฒนา/สร้างเครือข่ายการทำงาน ระบุ

.....

5.5 การเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ไม่เป็นศูนย์การเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
- เป็นศูนย์การเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบุ
- อื่นๆ ระบุ

6. ผลงานความสำเร็จและสิ่งทีภาคภูมิใจที่เป็นรูปธรรมเด่นชัดในสาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสุขภาพ

ให้ยกตัวอย่างให้ชัดเจนอย่างน้อย 1 กิจกรรม (30 คะแนน)

- ที่มาของปัญหา อ้างอิงข้อมูลและสถานการณ์
- จุดหมายปลายทางของการดำเนินกิจกรรม
- การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ระบุบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ผลงานการแก้ไขปัญหา ใน 3 ด้านเป็นอย่างน้อย ได้แก่

- การแก้ไขปัญหของชุมชนและการเฝ้าระวังชุมชน
 ไม่มี มี ระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....
- การแก้ไขปัญหาด้านผู้ป่วย ด้วยการไม่เพิ่มหรือลดจำนวนผู้ป่วย
 ไม่มี มี ระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....
- การแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยง
 ไม่มี มี ระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....
- การสร้างระบบสื่อสารข้อมูล เพื่อการเฝ้าระวังของชุมชน
 ไม่มี มี ระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....

ผลงานเชิงประจักษ์ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตตามจุดหมายปลายทาง ตลอดจนการ
ได้รับรางวัลจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆทุกระดับ โปรตระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....

- ผลงานดีเด่นที่ภาคภูมิใจ.....
- แนวทางการธำรงความยั่งยืนของกิจกรรม
- แผนงาน/โครงการที่จะดำเนินงานต่อไปในงานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
.....
- ระบบส่งเสริมการพัฒนาหรือการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านภูมิปัญญา
ท้องถิ่นด้านสุขภาพ
 ไม่มี มี ระบุพร้อมแสดงหลักฐาน.....

